

**Protestantse Gemeente
Philippine, Sas van Gent en Sluiskil**

Beleidsplan 2020 – 2021

18 december 2019

Inleiding

“Hoe kunnen dorpskerken blijven bestaan? De kerkbanken worden leger, meer dorpen delen één predikant en kerkenraden krijgen vacatures maar met moeite vervuld. Veel dorpskerken zijn druk met overleven en dat vraagt veel tijd, aandacht en energie.” (uit: “Sporen van God in het dorp”, Jacobine Gelderloos)

“Kerken krimpen, maar de mensen die nog lid zijn, helpen meer mensen in nood dan drie jaar geleden. Doordat minder mensen meer doen, hebben de kerken hun sociale hulp op peil kunnen houden of zelfs uitgebreid.” (uit: Trouw 8 november 2019, naar aanleiding van het rapport “Armoede in Nederland 2019” van de Nederlandse kerken)

Twee soorten signalen, zorgelijk en hoopvol, bepalen de gedachten als het gaat over kleine gemeenten in de Protestantse Kerk in Nederland. Eén van die kleine gemeenten is de protestantse gemeente te Philippine, Sas van Gent en Sluiskil. Onze gemeente is een levend(ig)e gemeente, waarin we als gemeentelieden en allen die verbonden zijn met onze kerken omzien naar elkaar in diverse facetten, zowel diaconaal als pastoraal. Wij vormen een soort familie die tenminste één keer per week bij elkaar komt om God en elkaar te ontmoeten in de eredienst met een eigen nestgeur, die we met een ingewikkeld woord aanduiden als liturgische identiteit. Wij zijn kerk in de samenleving van onze dorpen, en hebben een actieve groep vrijwilligers. We komen regelmatig met gelovigen van andere gezindten bijeen in gezamenlijke vieringen. Kortom, wij zijn met elkaar gemeente van Christus. Onze gemeente heeft toekomst!

We voelen we ons, zoals gezegd, een soort familie en we koesteren de verbindingen. We streven naar duurzame aanwezigheid van onze gemeenten in onze leefomgeving, in onze dorpen. In de lokale context heeft de kerk, ook de onze, een samenbindende functie, vaak ook zichtbaar. Als geloofsgemeenschap willen we van betekenis zijn voor onze dorpen. Daarover hebben we in onze gemeente zorgen. We hebben te maken met vergrijzing en teruglopend kerkbezoek, met vermindering van financiële inkomsten en interen op ons vermogen, en het kost steeds meer moeite voldoende ambtsdragers en vrijwilligers te vinden. We hebben al sinds maart 2017 geen eigen predikant meer. De beide kerkgebouwen in Philippine en Sluiskil houden we, met uitstel van oorspronkelijk geplande onderhoudsvoorzieningen, beide open, ook al levert dat jaarlijks een financieel tekort op. Bestuurlijk worstelt de kerkenraad en zijn rechtsvoorgangers om een antwoord te vinden op de vragen die dit alles opgeleverd heeft. Zo zijn er zorgen voor de toekomst. Onze gemeente is bezig te overleven!

Toekomst en overleven, het lijkt een tegenstelling. Dit beleidsplan beoogt besluiten aan te reiken op beide gebieden. Besluiten over een duurzame invulling van onze toekomst als gemeente van Christus in de samenleving. Besluiten over het beheer. We proberen een antwoord te geven op de vragen die samenhangen met “Wij samen op weg naar de toekomst”. Op 10 november 2019 beleefden vele gemeentelieden een inspirerende viering over dit onderwerp. We stonden erbij stil dat vele leden één lichaam vormen, en dat wij het licht in de wereld zijn dat, als het goed is, schijnt voor de mensen.

De basistaken van de gemeente

In de kerkorde (artikel IV) vinden we een helder raamwerk voor de essentie van de gemeente. Deze essentie wordt geformuleerd als:

Het gaande houden van de eredienst,

Diaconale,

Pastorale en

Missionaire Inzet en

Geestelijke Vorming

Dit zijn vijf taken die je in iedere protestantse gemeente, dus ook de onze, zou moeten kunnen herkennen, ongeacht de grootte. Dan is er sprake van volwaardig gemeente zijn. De aandacht voor deze vijf basistaken kenmerkt zozeggend de gemeente en haar kwaliteit.

Binnen de Protestantse Kerk is het gesprek gaande over enerzijds krimp en anderzijds nieuwe initiatieven. Voorjaar 2019 heeft de Generale Synode het rapport 'Mozaïek van kerkplekken' vastgesteld over vormen van kerk-zijn: 'normale' kerken en nieuwe vormen, zoals pioniersplekken, kliederkerken, leefgemeenschappen, monastieke initiatieven en meer. Een nieuwe vorm werd geïntroduceerd: de kerngemeente.

Vooralsnog is de protestantse gemeente Philippine, Sas van Gent en Sluiskil een 'normale' gemeente. Bij een 'normale' gemeente zijn er zeven ambtsdragers en drie bestuurlijke organen (kerkenraad, college van kerkrentmeesters en college van diakenen) nodig. Ook is een universitair geschoolde en betaalde predikant vereist voor minimaal 0,33 fte.

In het vervolg van dit beleidsplan gaan we toetsen of onze protestantse gemeente nog duurzaam kan voldoen aan de basistaken en vereisten van een 'normale' gemeente.

Wat voorafging

Vertrekpunt in de gesprekken die voorafgingen aan de opstelling van dit beleidsplan is het Beleidsplan 2015 – 2020. In dit stuk werden de volgende vragen voor de toekomst gesteld:

- Hoe verdelen we de schaarse tijd van onze predikant en onze vrijwilligers over het grote aantal prioriteiten?
- Kunnen wij na de pensionering van onze predikant opnieuw een eigen predikant benoemen?
- Kunnen wij twee gebouwen blijven gebruiken en onderhouden? Moeten we ons niet gaan oriënteren op het gebruik van dorpshuizen of andere locaties?
- Kunnen wij de rijkdom aan commissies en actieve groepen in stand houden en doorontwikkelen?
- Kunnen we onze kerkenraad kwantitatief en kwalitatief op peil houden?
- Moeten we concessies doen aan de vitaliteit van ons gemeentelven of aan de zorg die we aan onze liturgie en onze diensten geven en zijn dat voor ons aanvaardbare concessies?
- De openheid en gastvrijheid die wij nu waarderen in onze gemeente is het resultaat van lang en hard samen werken: kunnen we dat blijven opbrengen?
- Is het verstandig dat we aansluiting zoeken bij buurgemeenten of dat we hartelijk ingaan op de verzoeken tot samenwerking of ondersteuning van broeders en zusters in buurgemeenten en wat zijn dan voor ons belangrijke waarden die we als onze eigen identiteit in die samenwerking willen inbrengen?
- Maken we voldoende gebruik van steeds groeiende mogelijkheden van ICT?

De in het beleidsplan 2015 – 2020 genoemde thema's hebben in de afgelopen jaren op vele momenten de gespreksagenda's in de gemeente bepaald. In 2017 is de predikant vertrokken. In 2018 is een nieuwe kerkenraad verkozen. Met ondersteuning van een drietal extern door de classis benoemde leden heeft de kerkenraad het stokje van zijn voorgangers overgenomen. Er is, met subsidie van de landelijke Protestantse Kerk een plan van aanpak in uitvoering, gericht op 'herstart, opbouw en doorgroei'. In dit proces heeft de gemeente tijdelijk ondersteuning, gericht op 'heling en verzoening', ondervonden van een interim-predikant; zij heeft ons onder andere begeleid op een gemeenteavond op 27 februari 2019 die in het teken stond van 'identiteit'. Inmiddels is de kerkenraad tussentijds uitgebreid met een diaken en een ouderling. Op dit moment, november 2019, telt de kerkenraad drie diakenen, twee ouderlingen en twee ouderlingen-kerkrentmeester, en wordt hij tijdelijk extern ondersteund door de consulent (in verband met de nog aanwezige predikantsvacature) en door een interim-voorzitter.

Vanaf het voorjaar van 2019 zijn in brede samenstelling binnen de gemeente gesprekken gevoerd over de noodzakelijke beleidskeuzen die antwoord moeten bieden op de vragen die al in 2015 en eerder zijn gesteld en de gemeente de afgelopen jaren bezig hebben gehouden. Ter voorbereiding van de keuzen zijn onder meer twee gemeenteavonden gehouden, op 5 juni 2019 en op 25 september 2019.

De eerste van deze gemeenteavonden, op 5 juni 2019, stond in het teken van een toekomstverkenning. Onderdeel van deze toekomstverkenning was het noemen van enkele opties of scenario's voor de toekomst van onze gemeente. Op de tweede gemeenteavond, op 25 september 2019 heeft de kerkenraad een keuzerichting gepresenteerd. Deze keuzerichting is uitgewerkt in het beleidsplan dat nu voor u ligt. Het ontwerp voor dit beleidsplan is het onderwerp van het 'kennen en horen' van de gemeente op weg naar het nemen van besluiten door de kerkenraad. Centraal in de

gemeenteraadpleging stond de gemeenteavond van 27 november 2019. De voorafgaand aan de gemeenteavond ingekomen schriftelijke reacties op het concept zijn betrokken bij het gevoerde gesprek. Aan het eind van de gemeenteavond zijn de te nemen besluiten voorgelezen, en heeft de interim-voorzitter van de kerkenraad uit het stilzwijgen van de aanwezige gemeenteleden geconcludeerd dat er sprake is van instemming ten aanzien van het voorliggend concept-beleidsplan.

Op 4 december 2019 heeft de kerkenraad het beleidsplan op hoofdlijnen vastgesteld. De tijdens de gemeenteavond gemaakte opmerkingen en ingekomen schriftelijke reacties hebben in enkele gevallen geleid tot kleine tekstwijzigingen in deze beleidsnota. Op 18 december 2019 heeft de kerkenraad de definitieve tekst van het beleidsplan vastgesteld.

Toekomstverkenning

Als uitgangspunten voor de toekomstverkenning gelden:

1. De groep gemeenteleden bij elkaar houden met eigen specifieke karakter en liturgische uitgangspunten.
2. Open en gastvrije gemeente: omzien naar elkaar, met elkaar groeien in geloof en van betekenis zijn in de samenleving.
3. Behoefte aan eigen (deeltijd) predikant i.r.t. versterking van verbinding binnen de gemeente en van gemeenteleden met elkaar.

Voor de toekomstverkenning werden de volgende bouwstenen onderzocht:

- Omvang en samenstelling van onze gemeente
- Mogelijkheden (deeltijd-)predikant
- Plaats van samenkomst voor onze gemeente
- Welke kosten en kunnen we dat betalen?
- Bezetting benodigde ambtsdragers en vrijwilligers

Omvang en samenstelling van onze gemeente

Volgens onze gegevens heeft onze gemeente op peildatum 28-03-2019 de volgende aantallen leden:

Geen doop of belijdenis	488	49,34	%				
			mannelijk	238	vrouwelijk	250	
Dooplid	373	37,71	%				
			mannelijk	195	vrouwelijk	178	
Belijdend lid	128	12,94	%				
			mannelijk	51	vrouwelijk	77	
Totaal	989						
Gastlid	3						

Van degenen zonder doop of belijdenis behoort het grootste deel niet meer tot de actieve leden van onze gemeente.

Nadere uitwerking:

Min	Max	Jaar	Maand	Geen doop/bel.	Dooplid	Belijdend	Totaal
0	4	2019	3	0	1	0	1
5	9	2019	3	1	5	0	6
10	14	2019	3	0	7	0	7
15	19	2019	3	2	14	0	16
20	24	2019	3	7	12	0	19
25	29	2019	3	17	16	0	33
30	34	2019	3	23	19	0	42
35	39	2019	3	31	22	1	54
40	44	2019	3	26	15	0	41

Min	Max	Jaar	Maand	Geen doop/bel.	Dooplid	Belijdend	Totaal
45	49	2019	3	36	31	5	72
50	54	2019	3	45	50	8	103
55	59	2019	3	46	40	9	95
60	64	2019	3	57	34	21	112
65	69	2019	3	73	27	16	116
70	74	2019	3	62	38	19	119
75	79	2019	3	37	22	20	79
80	84	2019	3	14	10	14	38
85	89	2019	3	6	9	9	24
90	94	2019	3	5	1	5	11
95	200	2019	3	0	0	1	1

Wat we hieruit zien is:

- een vrij grote groep ouderen als dooplid/belijdend lid vanaf 60+,
- dit zijn tevens in meerderheid de kerkgangers op zondag,
- geen aanwas belijdende leden tot leeftijd 40+,
- en een klein groepje tot 15 jaar,
- overigens overwegend een afspiegeling van het landelijke beeld.

Daarnaast bestaat het gemiddelde kerkbezoek op zon- en feestdagen uit een opkomst van 45 tot 50 kerkgangers. De verwachting is weliswaar dat relatief grotere aantallen mensen zich in deze regio gaan vestigen (instroom werknemers m.n. industrie), maar anderzijds ook dat door veroudering geleidelijk gemeenteleden ons zullen ontvallen. Per saldo is onze conclusie dat onze gemeente in de komende jaren snel kleiner zal worden, en dat deze ontwikkeling kan leiden tot een minder vitale gemeente. Ook het invullen van vacatures binnen de kerkenraad verloopt moeizaam en ons team aan vrijwilligers is sterk vergrijzend.

Predikantsplaats

De in 2017 vertrokken predikant bezette een formatieplaats van 50% van een voltijds plaats. De volgens de kerkelijke regelgeving minimaal toegestane omvang van een predikantsplaats is 33%. Berekend is, dat bij een evenwichtig werkplan een predikantsformatie van 40% voor onze gemeente passend zou zijn. In dat geval is voor 70 % van de diensten nog een andere voorganger nodig. De totale kosten op jaarbasis bedragen naar schatting € 36.000 plus de kosten van de overige preekbeurten.

Sinds 2017 wordt voor pastorale ondersteuning in verband met de bestaande predikantsvacature op tijdelijke basis gebruik gemaakt van de diensten van een kerkelijk werker. Bij een besluit over invulling van de predikantsvacature zal ook bezien kunnen worden welke rol in de toekomst een kerkelijk werker kan vervullen.

Plaats van samenkomst

We hebben als gemeente twee kerkgebouwen. Al eerder is - mede aan de hand van een notitie van de classicale gemeenteadviseur - in de gemeente gesproken over de wenselijkheid en mogelijkheden om één kerkgebouw te verkopen. De conclusie was in 2017: *“Handhaven van twee kerken is niet noodzakelijk voor de zondagse erediensten en gaat de financiële draagkracht van onze gemeente te boven”*. Ons college van kerkrentmeesters wil graag de gesprekken over dit belangrijke onderwerp met de gemeente nu verder voeren. Daarbij geldt als achtergrond de huidige financiële situatie en de verwachtingen voor de toekomst.

Met betrekking tot beide kerkgebouwen is al enige jaren sprake van achterstallig (groot) onderhoud. In afwachting van een beleidskeuze met betrekking tot de toekomst van deze gebouwen, heeft vanaf het jaar 2018 geen reservering meer plaatsgevonden voor onderhoudsvoorzieningen. Het gesprek over eventuele verkoop van gebouwen zal dus tevens moeten gaan over de maatregelen die nodig zijn voor duurzame instandhouding in geval wordt besloten een van beide gebouwen, of beide, te behouden voor onze erediensten. Met betrekking tot het kerkgebouw te Philippine is ons de noodzaak voor het treffen van onderhoudsvoorzieningen extra duidelijk geworden in gesprekken met de huidige huurder. De huurder van de nevenruimte van het kerkgebouw Philippine - in gebruik voor kinderopvang - had aangegeven dat, mede als gevolg van wettelijke eisen, veel verbeteringen aan het gebouw nodig zijn. Vochtproblemen moeten worden aangepakt en lucht- ventilatie-, sanitaire en veiligheidsvoorzieningen moeten allemaal verbeterd worden. Dit vraagt grote investeringen deels, meer dan waarschijnlijk, voor rekening van onze gemeente als verhuurder. Niet uitgesloten moet worden dat bij het uitblijven van onderhoudsmaatregelen de huurder ervoor zal kiezen te vertrekken naar een andere locatie, met een verlies aan inkomsten tot gevolg.

Verderop in deze beleidsnota komen we terug op het onderwerp van de plaats van samenkomst.

Financiële situatie

Overzicht raming uitgaven en inkomsten (naar de begroting 2020)

Op grond van de huidige situatie (2 kerkgebouwen) is, samengevat, onze financiële situatie als volgt. Daarbij is geen rekening gehouden met noodzakelijke reservering voor duurzame instandhouding (€ 10.000,- per kerk op jaarbasis, dus totaal € 20.000 per jaar)

<u>uitgaven</u>		<u>inkomsten</u>	
Jaarlijkse kosten kerkgebouwen	€ 24.082,--	Kerkbalans	€ 25.000,--
Pastoraatkosten	€ 25.200,--	Overige bijdragen	€ 10.825,--
Kosten kerkdiensten	€ 2.200,--	Baten onr zaken	€ 5.500,--
Verplichtingen en bijdragen	€ 3.150,--	Bijdragen	€ 2.500,--
Salarissen en vergoedingen	€ 750,--	Rentebaten	€ 100,--
Alg. kosten (administratie etc)	€ 9.050,--		
Interest- en bankkosten	€ 250,--		
Door te zenden collecten	€ 800,--		€ 800,--
Totaal jaarlijkse kosten	€ 65.482,--	Totaal inkomsten	€ 44.725,--

Financieel tekort in 2020 derhalve: -/- € 20.757,--, bij een nog openstaande predikantsvacature.

Wanneer we kijken naar onze vermogenspositie, dan schatten wij de hoogte van onze Algemene Reserve per 31-12-2019 op € 218.000. Voorshands is niet gerekend met een positieve marktwaarde van de beide kerkgebouwen. Zo lang wij blijven doorgaan met tekorten op onze jaarlijkse exploitatie, is bij benadering voorspelbaar de financiële levensduur van onze gemeente.

Conclusie: mede gezien het teruglopend ledental is noodzakelijk:

- Besparing van kosten;
- Vergroting van inkomsten.

Hoe realistisch zijn de mogelijkheden?

Met betrekking tot kostenbesparing zijn mogelijkheden:

- Afscheid nemen van één of van beide kerkgebouwen
- We gaan zo veel mogelijk zelf doen, zoals
 - o Administratie, onderhoud, schoonmaken etc.
 - o Kosterdiensten, ook bij verhuur
 - o Activiteiten rond pastorale zorg, vorming en toerusting

Met betrekking tot inkomstenvergroting zijn mogelijkheden:

- Oproep tot verhoging van kerkelijke bijdragen. Helaas is echter de realiteit dat de opbrengst van Kerkbalans zich in een neerwaartse spiraal bevindt; dit wordt mede veroorzaakt door overlijden of vertrek naar elders van meelevende gemeenteleden.
- Realiseren van extra inkomsten uit verhuur. Rekening moet worden gehouden met het mogelijk wegvallen van inkomsten uit verhuur bij de kerk in Philippine

Kijkend naar de financiële situatie moet worden vastgesteld dat in de huidige situatie sprake is van een structureel begrotingstekort van ongeveer € 20.000. Met dit bedrag teren we in op ons vermogen. Er is de noodzaak ter vermindering van de exploitatielasten één of beide kerkgebouwen af te stoten. Als we financiële ruimte zoeken voor het aantrekken van een deeltijd predikant of kerkelijk werker, ontstaat in nog sterkere mate de noodzaak te snijden in andere kostencategorieën.

Bezetting benodigde ambtsdragers en vrijwilligers

Kijkend naar de kerkorde en onze eigen 'plaatselijke regeling' is de kerkenraad op sterkte. Met uitzondering van het ambt van predikant, zijn sinds de laatste aanvulling in oktober 2019 de ambten in voldoende mate bezet. Tot 31 december 2019 is de kerkenraad extern aangevuld met een interim-voorzitter. Aan deze situatie komt dan een einde. Een poging om in verband daarmee een extra ouderling te benoemen is helaas voorlopig mislukt.

Het vinden van vrijwilligers voor uitvoerende taken is een punt van zorg. Als gevolg van vergrijzing moeten we rekening houden met een teruggang van vrijwilligers.

Conclusies toekomstverkenning

Tijdens de gemeenteavond van 5 juni 2019 werden door de kerkenraad de volgende conclusies uit de toekomstverkenning gepresenteerd:

- Voor een gezonde financiële huishouding is verkoop van beide kerkgebouwen noodzakelijk
- Zonder gezonde financiële huishouding zal geen predikant (minimaal 0,33 fte) kunnen worden beroepen

- Verwachtingen over toename kerkelijke bijdragen en intensivering vrijwilligerswerk zijn niet reëel
- Voor stabiel bestuur is versterking kerkenraad onontbeerlijk (verheugend is dat de kerkenraad inmiddels is versterkt met een pastoraal ouderling).

Terugkijkend naar de hiervoor genoemde vijf essentiële basistaken van een protestantse gemeente (het gaande houden van de eredienst, diaconale, pastorale en missionaire inzet en geestelijke vorming), moet worden vastgesteld dat binnen afzienbare tijd (5 tot 10 jaar) bij ongewijzigd beleid een faillissement dreigt, en dat door het ontbreken van voldoende professionele ondersteuning de taken met betrekking tot tenminste de pastorale zorg en geestelijke vorming onder druk staan.

Pijnlijke ingrepen zijn derhalve onvermijdelijk. Hiertoe zijn de afgelopen maanden drie opties onderzocht.

Overwegingen bij het doen van een keuze

Op de gemeenteavond van 5 juni 2019 zijn we als gemeenteleden met elkaar in gesprek gegaan over, enigszins karikaturaal weergegeven, drie optionele thema's.

Optie 1:

- Verkoop 1 kerkgebouw (Philippine of Sluiskil) en tijdelijk doorgaan met 1 kerkgebouw tot het geld op is, daarna alsnog verkoop 2^e kerk;
- Afzien van eigen predikant en mogelijkheid onderzoeken beperkte detachering vanuit buurgemeente(n).

Optie 2:

- Beide kerkgebouwen verkopen
- Onderzoeken plaats en vorm erediensten na verkoop beide kerkgebouwen
- Op basis van voornemen verkoop beide kerken solvabiliteitsverklaring aanvragen beroepen predikant voor 0,4 fte. (n.b. later is gebleken dat 0,4 fte een te optimistische inschatting is)

Optie 3:

- Kerkenraad neemt initiatief tot het openen van (fusie-)gesprekken met buurgemeente(n) vanuit een concrete opdracht van de gemeente.
- Tegelijk eigen organisatie op orde brengen met betrekking tot Pastoraat, Diaconaat en Beheer.
- Aanvulling kerkenraad (zo nodig met ambtsdrager(s) andere gemeente).

De kerkenraad heeft, mede tegen de achtergrond van de hiervoor geformuleerde bouwstenen, de volgende overwegingen gemaakt.

Wenselijk is een helder toekomstperspectief voor onze gemeente: zijn we een vitale gemeente of een gemeente met beperkte levensduur? Voor een vitale kerkgemeenschap zijn nodig:

- De gemeente als groep bij elkaar houden
- Een plaats waar de gemeente wekelijks God en elkaar kan ontmoeten
- Pastorale en diaconale zorg, omzien naar elkaar en de samenleving
- Een predikant als samenbindend persoon
- Voldoende vrijwilligers
- Financieel gezonde situatie

Gelijktijdig met het doen van die keuze is een stappenplan, van A naar B, nodig, van de situatie van nu tot die over 10 jaar.

Keuzerichting

Wij kiezen ervoor voort te gaan als christelijke gemeente, oftewel een vitale gemeente!

Ons logo (zie het voorblad van deze beleidsnota) zegt:

In spe et labore transigo vitam: In hoop en werk breng ik het leven door.

We willen de gemeente als groep bij elkaar houden met

- Een plaats waar de gemeente wekelijks God en elkaar kan ontmoeten
- Toereikende pastorale en diaconale zorg
- Een predikant als samenbindend persoon
- Voldoende vrijwilligers
- Een duurzaam financieel gezonde situatie

In relatie tot de actuele financiële cijfers die ten grondslag liggen aan de conceptbegroting voor 2020 zijn, voor een inzicht in de financiële aspecten van de keuze, drie rekenmodellen opgesteld, uitgaande van een stabiel blijvende opbrengst Kerkbalans van € 25.000,--. Zie daarvoor de bijlage 'Concept begroting 2020 met scenario's' bij dit beleidsplan. De drie scenario's zijn:

- Afstoten beide kerkgebouwen en beperkte inzet professionele ondersteuning (0,2 fte):
financieel tekort -/- € 13.915,--
- Afstoten kerk Sluiskil, behoud kerk Philippine en beperkte inzet professionele ondersteuning:
financieel tekort -/- € 10.515,--
- Afstoten kerk Philippine, behoud kerk Sluiskil en beperkte inzet professionele ondersteuning:
financieel tekort -/- € 18.215,--

In de financiële vergelijking tussen het eerste scenario en de beide andere anderzijds moet worden bedacht dat het onderhoud van de beide kerken in de rekenopstelling geminimaliseerd is. Deze situatie kan slechts korte tijd duren. De verschillen in lasten tussen de ene en de andere kerk kunnen worden verklaard uit de hogere 'overige' instandhoudingslasten en kosten energie en water van de kerk in Sluiskil ten opzichte van de kerk in Philippine.

Met betrekking tot het streven naar een duurzaam gezonde financiële situatie hebben we eerder al geconcludeerd dat verhoging van inkomsten niet reëel te verwachten is. We willen de exploitatiekosten van onze gebouwen verminderen en uitgaan van reëel te achten kosten van de wekelijkse gebruiksbehoefte van één plaats van samenkomst. We kiezen voor verkoop van beide kerkgebouwen, gericht op verantwoorde herbesteding. Gelijktijdig zoeken we naar een vaste locatie in één van onze drie dorpen voor een wekelijkse plaats van samenkomst. Hiertoe behoort ook de voorziening in de behoefte aan een locatie voor het houden van rouw- en trouwdiensten.

Met betrekking tot het streven naar samenbindende professionele ondersteuning hebben wij te kampen met een ernstige financiële beperking. Structureel mogen in de jaarbegroting de financiële lasten niet hoger zijn dan onze inkomsten uit 'levend geld', in ons geval ongeveer € 35.000,--. Stel dat we de huidige lasten van onze gebouwen na verkoop kunnen schrappen (en in een overgangperiode ten laste van de reserves zouden mogen brengen), dan nog mogen de overblijvende lasten niet hoger zijn dan € 35.000. Tot de overblijvende lasten behoren behalve de kosten van professionele

ondersteuning ook de kosten van het invullen van de overige preekbeurten en de kosten van het wekelijks huren van een vaste plaats van samenkomst.

Helaas moesten wij aan de hand van de actuele financiële cijfers concluderen dat er, zelfs bij herbestemming van de beide kerkgebouwen, geen financiële ruimte is voor het beroepen van een predikant met een minimale formatieomvang (0,33 fte). Wij gaan nu uit van een predikant voor 0,2 fte, oftewel één dag per week inclusief preekbeurten; dit is alleen realiseerbaar als een combinatie kan worden gerealiseerd met een andere gemeente die voor hun predikant formatieruimte over heeft. Wij hebben nog overwogen of binnen deze financiële ruimte nog een splitsing kan worden overwogen tussen uren predikant en uren pastoraal werker, maar dat leidt tot zulke beperkte opdrachten dat dit (o.a. vanwege de noodzaak van onderlinge samenwerking) niet efficiënt is. Waar wij spreken over financiële ruimte voor een 0,2 fte predikant, kan echter als alternatief ook worden gedacht aan aanstelling van een kerkelijk werker met preekconsent voor maximaal dezelfde kosten. Echter, welke keuze ook gemaakt zal worden, bij elke uitkomst is intensieve samenwerking met een of meer buurgemeenten noodzakelijk.

Er wordt een stappenplan opgesteld dat inhoudt:

- Verkenning naar verkoop en herbestemming van beide kerkgebouwen in overleg met externe instanties (w.o. gemeente Terneuzen). Bij de waardebepaling zal ook betrokken worden de waarde van de inventaris, de orgels daarbij inbegrepen.
- Creëren van één vaste wekelijkse plaats van samenkomst, hetzij door een ruimte te behouden in een herbestemd kerkgebouw (bv. kerkzaal Philippine of nevenruimte De Ark te Sluiskil), hetzij door een locatie te vinden elders in het gebied van onze protestantse gemeente.
- Pas na verkregen zekerheid over een nieuwe plaats van samenkomst vindt verkoop / herbestemming plaats van het laatst overgebleven kerkgebouw.
- Invulling professionele ondersteuning voor 0,2 fte op basis van een bij het CCBB te verkrijgen solvabiliteitsverklaring.

Bij bovenstaande beschouwingen nemen wij in aanmerking dat wij nog steeds een vitale gemeente zijn. Het perspectief van interen op ons vermogen, gepaard gaande met te voorspellen ledenverlies en tegelijk vermindering van jaarlijkse inkomsten, schetst echter een horizon waarin onze gemeente in de verre toekomst niet langer zal kunnen blijven bestaan als zelfstandige eenheid. Dit onderstreept alleen al de noodzaak nu al de samenwerking met andere gemeenten te intensiveren.

De problematiek van kleine gemeenten heeft ook de intensieve aandacht van de protestantse kerk, zowel op het niveau van de landelijke protestantse kerk als op het niveau van de classis Delta. Diverse varianten van kleine eenheden die ieder op hun manier de gezamenlijke geloofsbeleving inspireren en levend houden worden momenteel onderzocht, rijp en groen door elkaar, van pioniersplekken tot huisgemeenten. Het voert te ver deze te bespreken in het bestek van deze beleidsnota. Openstaan voor vernieuwing is echter noodzakelijk voor de leden van onze gemeente! Concreet en actueel is echter, dat sanering van onze financiële situatie een absolute voorwaarde is om in de toekomst te kunnen denken aan alternatieven voor onze huidige vorm van gemeente zijn. Anders gezegd: in deze nota schetsen we een weg van A naar B. Wellicht komen we in de toekomst bij C uit, maar dan moet het pad van A naar B al zorgvuldig belopen zijn!

Besluiten

Met de vaststelling van dit beleidsplan besluit de kerkenraad, na kennen en horen van de gemeenteleden:

1. Sanering van de financiële beheersproblematiek door actief te zoeken naar herbestemming en onttrekking aan de eredienst van beide kerkgebouwen;
2. Indien niet binnen een jaar beide kerkgebouwen kunnen worden verkocht of herbestemd zal vanwege de hoge onderhouds- en energielasten het kerkgebouw te Sluiskil uiterlijk op 1-1-2021 aan de eredienst worden onttrokken.
3. Het kerkgebouw te Philippine wordt, indien dit niet binnen vijf jaar kan worden verkocht en in verband met gevaren verbonden aan het achterwege laten van noodzakelijk onderhoud, uiterlijk op 1-1-2025 aan de eredienst onttrokken, mits uiterlijk op laatstgenoemde datum een vaste wekelijkse plaats van samenkomst in een van onze dorpen duurzaam zal zijn gecreëerd.
4. Samenwerking met andere gemeenten, liefst met buurgemeenten, om de basistaken van een protestantse gemeente te kunnen blijven vervullen.
5. Versterking van de professionele ondersteuning van onze gemeente door een deeltijd-predikant of kerkelijk werker, in samenwerking met of middels detachering van een buurgemeente. Hiertoe zal op korte termijn overleg worden gevoerd met het Classicaal College voor de Behandeling van Beheerszaken (CCBB) en met de classispredikant, met het oog op een te verkrijgen solvabiliteitsverklaring.
6. De kerkenraad zal aan een makelaarskantoor opdracht geven verkoop dan wel herbestemming te begeleiden van onze beide kerkgebouwen inclusief inventaris.

Slotbeschouwing

De eredienst is het kloppende hart van onze gemeente. Laten we doorgaan met wat we al eeuwen doen als gemeenschap: elkaar ontmoeten elke zondag in verbinding met God en mensen. Door goede communicatie willen wij de gemeente bij elkaar houden.

Dit beleidsplan levert pijnlijke besluiten zal leiden door voor ons allen verdrietige momenten. We gaan, in het belang van het voortbestaan nu een periode van uitvoering tegemoet van aangekondigde maatregelen. Deze maatregelen overschaduw besluiten over samenwerking en communicatie, over invulling van diaconaat en pastoraat. De looptijd van dit beleidsplan is dan ook geen vier of vijf jaar, maar slechts twee jaar tot 1-1-2022.

Door het creëren van financiële ruimte zal er een mogelijkheid ontstaan voor de inzet van beperkte professionele ondersteuning, en kan weer meer worden gewerkt aan de geestelijke vorming en toerusting in de gemeente.

Dit beleidsplan stemt niet tot vrolijkheid. In de bijzondere dienst van 10 november 2019 is echter in samenhang met elkaar nagedacht over twee thema's: wij zijn het lichaam van Christus en ieder van ons maakt daar deel van uit, en: wij zijn het licht in de wereld. Voorganger ds. Bloemert besloot haar preek met de volgende woorden:

“Wie weet werkt het wel zo uit, dat u juist door u als gemeenteleden te concentreren op wat onze taak, beter, onze káns, als lichaam van Christus is, samen verder komt..... Misschien dat we juist als licht in de wéreld - door onze betrokkenheid op wat buiten ons is – aangeraakt worden en groeien in geloof en gaan ervaren wat God ons aanreikt, wat we mogen ontvangen – kome wat komt: wij zijn één in Christus, en één is hét Licht.”